

tegn på udvikling - udvikling i tegn

Evaluering af projektet:
„Udvikling af områdefagenes og grundfagenes
didaktik i Social- og sundhedsuddannelserne,,

jcvu 2004

Evaluering af projektet ”Udvikling af områdefagernes og grundfagernes didaktik i Social- og sundhedsskolerne”

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning	s. 3
2. Konklusioner og perspektiver	s. 5
3. Projektets baggrund.....	s. 8
4. Projektets gennemførelse.....	s. 10
5. SMTTE-modellen	s. 12
6. Analyse af data.....	s. 14
7. Afsluttende perspektiver.....	s. 28
8. Bilag	s. 29

1. Indledning

De tre social- og sundhedsskoler i Århus, Randers og Silkeborg indledte i foråret 2003 et samarbejde om et fælles udviklingsprojekt med det formål at styrke og udvikle det didaktiske arbejde i uddannelsernes fag. I tilknytning til dette indgik skolerne en aftale med Jysk Center for Videregående uddannelse - JCVU – om at medvirke i projektet som proceskonsulenter.

Baggrunden for projektet var reformen af uddannelserne i 2001, hvor der blev indført nye grundfag og hvor de organisatoriske og didaktiske rammer blev ændret. Disse forhold stiller krav til, at grundfagene finder en gyldig og meningsfuld position i de samlede uddannelser og samtidig udvikler en didaktik, der gør en integration og et samarbejde med områdefagene til en organisk del af uddannelserne. Samtidig sættes fokus på områdefagernes didaktiske fundament og på didaktikkens betydning for den tværfaglige tematiske undervisning.

Formålet med projektet blev derfor formuleret på følgende måde:

Det er formålet at styrke områdefagernes didaktik og synliggøre didaktikkens betydning i såvel faglig som tværfaglig tematisk undervisning. Formålet er også at styrke grundfagernes dobbeltrolle som almene fag i social- og sundhedsuddannelserne og som understøttende for områdefagene i det tematiske arbejde.

Ifølge projektbeskrivelsen (bilag 1) var det planlagt at evaluere projektet ved dets afslutning i august 2004. Denne evaluering blev overdraget til JCVU og foreligger nu i form af denne rapport.

Udgangspunktet for evalueringen er dels de generelle mål for projektet, dels de mere specifikke mål, der er tilknyttet de enkelte faser i projektet. Derudover er der opstillet fire formål, som evalueringen skal belyse.

Disse formål er

- At undersøge og vurdere på hvilken måde udviklingsprojektet har haft betydning for den undervisningsmæssige praksis og for de didaktiske problemstillinger
- At undersøge og vurdere om udviklingsprojektet har styrket samarbejdet mellem amtets tre skoler
- At undersøge og vurdere om udviklingsprojektet eksemplarisk kan anvendes ved andre skoler
- At undersøge og vurdere om SMTTE-modellen er implementeret som systematik ved fagdidaktisk udviklingsarbejde

Den opsamlende og afsluttende evaluering er grebet an på den måde, at den både er tilbageskuende og fremadrettet.

Den er tilbageskuende som en traditionel evalueringsform, idet evalueringen vil søge at indfange, hvorvidt og på hvilken måde, projektets mål og kriterier er blevet opfyldt. Den er fremadrettet i form af anbefalinger i forhold til projektets forankring og dets eksemplariske værdi.

Rapporten er opbygget således:

Afsnit 2 er en hurtig og overskuelig indføring i undersøgelsens resultater. Evalueringen søges hér holdt op mod projektbeskrivelsens mål og delmål samt formålet med evalueringen, som nævnt ovenfor.

Som en følge af, at ethvert projekt har "sit eget selvstændige liv", når det gennemføres, indeholder dette afsnit ligeledes en række konklusioner og perspektiver, der kan ses som en konsekvens af projektets realisering og udvikling i projektperioden.

De efterfølgende afsnit er en uddybende dokumentation af sammenfatningen i afsnit 2. Læsningen af disse er en forudsætning for at forstå den fulde baggrund og dokumentation for konklusionerne og anbefalingerne.

Afsnit 3 og 4 redegør for projektets baggrund, projektets overordnede og specifikke mål samt for projektets organisering og gennemførelse.

I afsnit 5 gives en kort introduktion til SMTTE-modellen, som er central for projektets fagdidaktiske tænkning og som en nødvendig forståelsesramme, når projektets særlige karakter skal vurderes.

Afsnit 6 rummer en oversigt over de indsamlede data, analyserne af disse samt delkonklusioner. I dette afsnit indgår desuden en beskrivelse af fremgangsmåden ved evalueringen.

Som afslutning anføres i afsnit 7 evaluators overvejelser om brugen af evalueringen som helhed.

Evalueringen er gennemført i perioden januar 2004 til august 2004

August 2004

Finn Salbøg Birkelund, lektor, JCVU:

2. Konklusioner og perspektiver

Konklusioner

Generel konklusion

Den generelle konklusion skal ses i forhold til formålet og målsætningen med projektet:

- Projektet som helhed har generelt styrket evnen til at tænke faglighed, faglige begreber og fagligt niveau. Herunder indgår SMTTE-tænkningen som et centralt omdrejningspunkt i kvalificeringen af det fagdidaktiske arbejde og SMTTE-tænkningen er nu til stede som et fælles didaktisk fundament og som et fælles sprog. Dette gælder for såvel grundfagene som områdefagene.

Det er vurderingen, at der hermed er skabt et frugtbart grundlag for en videreudvikling af den tværfaglige tematiske undervisning, og at der er skabt en anderledes bevidsthed om grundfagenes dobbeltrolle som almene fag og som understøttende for områdefagene.

Samarbejdet mellem skolerne er i visse henseender blevet styrket, og der foreligger med den fælles didaktiske forståelse og det fælles sprog potentialer for en videreudvikling af dette samarbejde.

Om udviklingsprojektets betydning

- Der er med introduktionen til SMTTE-tænkningen skabt en fælles didaktisk referenceramme og et fælles sprog, der fremover vil kunne styrke samarbejdet i de enkelte faggrupper, de fælles faggrupper og de tværfaglige team, hvilket især for sidstnævntes vedkommende vil give mulighed for at udvikle den tværfaglige tematiske undervisning.
- Projektet har tilsyneladende givet anledning til en bevægelse eller en proces, der flytter fokus ”fra mål til begreber”, ”fra undervisning til didaktik og læring” og ”fra at være underviser til at være en del af en faggruppe, der søger efter fagets kerne”. Endvidere synes det metodiske aspekt at være styrket.
- Den elektroniske konference har kun i forhold til intentionerne med dens anvendelse levet op til brug som ”postkasse” i form af koordinering af møder, udsendelse af referater og udveksling af arbejds papirer mv. og er ikke blevet brugt tilstrækkeligt som idé- og refleksionsrum eller til feed-back. Dette skal ses i sammenhæng med, at det pædagogiske fundament for en optimal brug af elektroniske konferencer som medium generelt endnu ikke er tilstrækkeligt udviklet.

Om samarbejdet mellem de tre skoler

- I forhold til samarbejdet mellem de tre skoler og mellem faggrupperne tegner der sig et differentieret billede, hvilket hænger sammen med skolernes størrelse, kulturelle forestillinger og rent praktiske problemstillinger af organisatorisk og planlægningsmæssig karakter. Det synes dog, at der især mellem skolerne i Randers og Silkeborg i de fleste faggrupper har udviklet sig samarbejdsrelationer, der har givet anledning til konstruktive og udbytterige fagli-

ge diskussioner og erfaringsudvekslinger. Derimod har samarbejdet med Århus-skolen være mere begrænset og mest udfoldet sig på de fælles faggruppemøder.

- Samarbejdet mellem faggrupperne på de tre skoler synes at have været vanskeliggjort af problemer med organisering af mødeaktiviteter, herunder skemalægning og forskel i skolerens størrelse. Endvidere har flere af faggrupperne være ramt af personudskiftninger i projektperioden. Det er imidlertid lykkedes for de fleste faggrupper at overvinde disse vanskeligheder.

Om udviklingsprojektets eksemplariske værdi

- Det er opfattelsen, at erfaringerne fra og indholdet af projektet samt SMTTE-tænkningen eksemplarisk kan overføres til andre sosu-skoler, herunder med de anbefalinger, der er nævnt under afsnit 6.3.
Det er imidlertid ikke muligt med udgangspunkt i evalueringen at vurdere om projektet vil være relevant, hvilke forudsætninger og betingelser der er til stede, hvilke behov projektet kan opfylde mv.

Om SMTTE-modellens implementering

- Med projektets afslutning er SMTTE-tænkningen konstruktivt blevet introduceret og anvendt i afprøvning af et eller flere undervisningsforløb i alle faggrupper på nær én, som afprøver deres forløb i efteråret 2004.
Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at systematikken i SMTTE-tænkningen kan siges at være implementeret, selvom der ses tendenser til, at tænkningen er på vej til at blive internaliseret som et naturligt led i udvikling af fagdidaktikken.
Dette understreges af at kategorien tegn og sammenhængen med kategorien evaluering nok synes at være manifest i den fagdidaktiske bevidsthed, men at denne bevidsthed kunne fremstå tydeligere i praksis. I et forankringsperspektiv kræver det derfor, at SMTTE-tænkningen anvendes ved andre undervisningsforløb og i den tværfaglige tematiske undervisning.

Anbefalinger

Med baggrund i ovenstående konklusioner og de enkelte delkonklusioner i forlængelse af afsnit 6.1, afsnit 6.2 og 6.3 kan der peges på følgende fremtidsperspektiver og anbefalinger:

- Der synes at være en interesse i at fortsætte samarbejdet i faggrupper på tværs af skolerne gennem fremtidige møder og anvendelse af den elektroniske konference, idet der nu er skabt en konstruktiv basis med en fælles forståelse af SMTTE-tænkningen. Dette må ses som en naturlig forudsætning for projektets forankring og videreudvikling
- At arbejde sammen på tværs af skolerne har givet et stort udbytte fagligt og socialt, som fremover kan fremme samarbejdet mellem skolerne.
- I forhold til fremtidsperspektiver fremhæves SMTTE-tænkningens betydning for den fremtidige faglige og didaktiske udvikling. Dette kan være inden for andre emner, andre fag og uddannelsesniveauer og i særlig grad i den tværfaglige samarbejde.

- Organisatorisk og ledelsesmæssigt giver dette anledning til følgende overvejelser:
 1. Det skal vurderes, hvorvidt og på hvilken måde projektets forankring og videreudvikling skal prioriteres, hvilket skal ses i sammenhæng med de daglige arbejdsaktiviteter og andre igangværende projekter eller påtænkte projekter.
 2. Det skal vurderes, om de fælles faggruppemøder har en sådan værdi, at de skal fortsætte med henblik på at styrke fagfagligheden og den fælles fagdidaktiske forståelse samt samarbejdet skolerne imellem
 3. Det skal i denne sammenhæng vurderes, hvilke tidsmæssige ressourcer, der kan stilles til rådighed og hvordan eventuelle fremtidige aktiviteter i tilknytning til projektet koordineres og skemalægges

3. Projektets baggrund

Som følge af reformen af social- og sundhedsuddannelserne i december 2001 blev der skelnet mellem områdefag og grundfag.

Områdefagene er:

- Sundhedsfag (sundhedssygeplejefag) og Medicinsk fag
- Social- og samfundsfag
- Aktivitets- og praktisk fag (Kultur- og aktivitetsfag)
- Pædagogik med psykologi

Om områdefagene står der i projektbeskrivelsen følgende:

” Modsat grundfagene har områdefagene ikke en klassisk videnskabelig tradition at trække på. Områdefagene er konstruktioner, der er udformet til netop de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser og har derfor heller ingen forskning som grundlag. Reformen har sat yderligere fokus på faglighed gennem prøvebestemmelser, der kræver prøve eller standpunktskarakter i områdefag. Der er derfor behov for en didaktisk fordybelse i forhold til områdefagene, så disse kan stå tydeligere både som fag og når de indgår i tematisk arbejde.”

Grundfagene er:

- Naturfag – særlig udgave
- Dansk
- Engelsk

Om grundfagene står der i projektbeskrivelsen følgende:

”Grundfagene har basis udenfor social- og sundhedsuddannelserne i klassiske videnskabsfag med egne rødder, selvstændig didaktisk udvikling og traditioner for udpegning af kernefelter i fagene, samtidig er grundfagene en del af konkrete erhvervsuddannelser og skal bidrage til uddannelsernes samlede faglighed. Det giver grundfagene en dobbeltrolle. På den ene side er de væsentlige bidragydere til det almene indhold i uddannelserne, på den anden side skal de også yde bidrag til social- og sundhedsuddannelsernes professionsfaglige indhold. Den dobbeltrolle er en væsentlig begrundelse for grundfagenes tilstedeværelse i social- og sundhedsuddannelserne, men udfoldelsen og befæstelsen af den rolle kræver en udvikling af fagenes egen didaktik både i forhold til andre grundfag og i forhold til områdefag. Projektet sigter på med vægt på tema- og projektarbejde og evalueringsformer at bidrage til en tydeliggørelse af dobbeltrollen. Denne tydeliggørelse af dobbeltrollen skal have reel effekt i undervisningens praksis gennem en udvikling af indholdsudvælgelse (på baggrund af bekendtgørelserne), på pædagogiske arbejdsformer og hvilke lærer- og elevroller, der modsvarer en sådan udvikling.”

På baggrund af dette blev følgende overordnede formål med projektet formuleret:

Det er formålet at styrke områdefagenes didaktik og synliggøre didaktikkens betydning i såvel faglig som tværfaglig tematisk undervisning. Formålet er også at styrke grundfagenes dobbeltrolle som almene fag i social- og sundhedsuddannelserne og som understøttende for områdefagene i det tematiske arbejde.

Dette formål blev konkretiseret i følgende mål for projektet:

- At klarlægge og prioritere de vigtigste problemstillinger i undervisningen med særlig vægt på evaluering og tema- og projektarbejde
- At udvikle en didaktisk model for områdefag og grundfag – og på den baggrund styrke udviklingen af indholdsudvælgelse, pædagogiske mønstre, lærer- og elevroller
- At styrke områdefagernes og grundfagernes muligheder for integration i forhold til den daglige undervisning
- At styrke samarbejdet mellem skolerne
- At formidle resultaterne til alle sosu-skoler

4. Projektets gennemførelse

Projektet blev organiseret gennem nedsættelse af en styregruppe og syv projektgrupper svarende til faggrupperne.

Styregruppen bestod af 4 lederrepræsentanter og 6 lærerrepræsentanter samt to repræsentanter fra JCVU.

De syv projektgrupper/faggrupper var sammensat på tværs af de tre skoler i Århus, Silkeborg og Randers. Grupperne blev opdelt i 2-3 undergrupper, så der i alt blev 17 arbejdsgrupper.

JCVU deltog i projektet med tre konsulenter. Deres opgaver var dels i samarbejde med styregruppen at have ansvar for de to fælles seminarer, dels at være tilknyttet de enkelte faggrupper med henblik på konsultation.

Projektet blev opdelt i tre faser: en afklaringsfase (juni 2003 til januar 2004), en forsøgsfase (januar 2004 til juni 2004) og en afrapporteringsfase (juni 2004 til august 2004).

Til afklaringsfasen var knyttet følgende formål

- At vælge en bestemt systematik at tale om fagdidaktik på
- At vælge en bestemt systematik at tale om udviklingsprojekter på
- At beskrive dagligdagen og finde didaktiske dilemmaer, som optager faggruppen
- Ud fra beskrivelser og dilemmaer at beskrive et udviklingsarbejde

Afklaringsfasen blev indledt med et 2 dages introduktionsseminar i juni 2003, hvor alle lærerne deltog. Der blev indledningsvist arbejdet med at indkredse fagets didaktik og deltagerne blev præsenteret for SMTTE-tænkningen og modellen som det fælles grundlag og den fælles systematik for gruppernes udviklingsprojekter.

I resten af afklaringsfasen var det faggruppernes opgave at planlægge og forberede 1-2 fagdidaktiske udviklingsprojekter.

Hver faggruppe skulle ud fra centrale punkter fra dagligdagens undervisning identificere 1-2 dilemmaer og ved anvendelse af SMTTE-modellen beskrive deres udviklingsprojekt.

For at fremme kommunikationen og samarbejdet mellem faggrupperne på de tre skoler oprettedes en elektronisk konference på First Class. Hensigten med dette var, at de enkelte grupper skulle fremlægge deres overvejelser, refleksioner og projektplaner i projektføreløbet samt bruge den elektroniske konference til koordinering af møder, udveksling af arbejdsplaner, referater mv. Endvidere gav det mulighed for, at JCVU's konsulenter kunne kommentere faggruppernes arbejde.

Afklaringsfasen blev afsluttet med et 1 dages midtvejseminar i januar 2004 for den samlede faggruppe for de tre skoler. På dette seminar fremlagde de enkelte skolars faggrupper deres projektudkast med henblik på gensidig tilbagemelding.

De tilknyttede konsulenter fra JCVU deltog i midtvejsseminarerne i en superviserende funktion, i særlig grad i forhold til anvendelsen af SMTTE-modellen.

Endvidere deltog evaluator i fire af midtvejsseminarerne som observatør.

Til forsøgsfasen var der knyttet følgende formål:

- at iværksætte undervisningsforsøg ud fra arbejdet i afklaringsfasen
- med JCVU's hjælp systematisk opsamle erfaringer fra forsøgene
- skabe videndeling og inspiration mellem skolerne om forsøgene

- opnå en øvelse i at iværksætte udviklings- og forsøgsarbejde med udgangspunkt i faggrupperne

I forsøgsfasen skulle de enkelte faggrupper med udgangspunkt i udviklingsprojekterne iværksætte undervisningsforsøg, som blev afprøvet af en eller flere lærere i den givne periode. Disse forsøgsbeskrivelser skulle af den enkelte skoles faggruppe lægges ind i den elektroniske konference med henblik på kommentarer fra de to øvrige skoler.

På et faggruppemøde for alle tre skoler i maj/juni fremlagde de enkelte skoler deres projekter og undervisningsforsøg til fælles diskussion og opsamling. Den tilknyttede konsulent fra JCVU deltog i faggruppemødet. Evaluatoren deltog i et af faggruppemøderne som observatør.

Projektet blev afsluttet med et 2 dages seminar for alle lærerne. Formålet var dels at afrunde projektet med en fælles evaluering af projektet som helhed i den enkelte faggruppe, dels at styrke det tværfaglige aspekt ved at deltagerne i deres team udarbejdede et forslag til et tværfagligt projekt med udgangspunkt SMTTE-modellen.

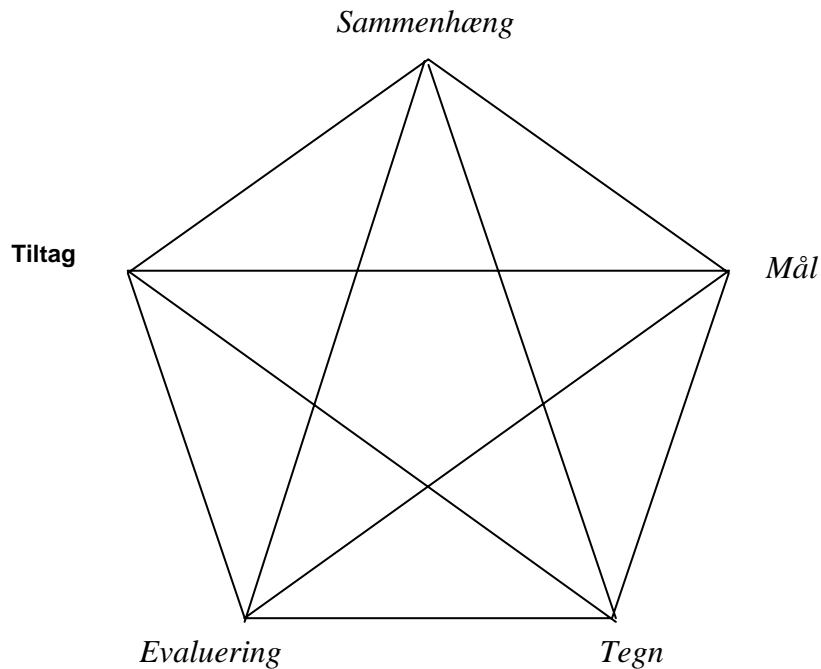
Projektet var hermed formelt afsluttet for deltagerne, men i forhold til forankringen af projektet, blev det i styregruppen besluttet at give faggrupperne mulighed for et faggruppemøde i løbet af efteråret. Kriterierne for dette møde blev som det sidste punkt på den anden dag drøftet i faggrupperne.

5. SMTTE-modellen

Som omtalt ovenfor, blev SMTTE-modellen introduceret på det første seminar som en fælles forståelsesramme til at tænke i fagdidaktik.

SMTTE-modellen kan beskrives således:

Figur

I forståelsen af SMTTE-modellen er det væsentligt, at modellen ikke tænkes som en rationel målstyringsmodel, men i stedet som en grafisk illustration af en særlig måde at tænke i udviklingsproces, som i dette tilfælde er fagdidaktisk, en SMTTE-tænkning.

De fem kategorier hænger nøje sammen som et system i en art ligevægt, hvor forandringer i dele af systemet medfører justeringer i hele systemet til den dynamiske ligevægt er genoprettet. Der er dermed ikke tale om traditionelle årsags-virkningssammenhænge, men snarere om gensidige vekselvirkninger mellem de fem kategorier. Der er således intet hierarki mellem kategorierne. De er derimod relationelt forbundne.

Det, der således kan fremhæves ved SMTTE-tænkningen er¹:

- en systematisk opmærksomhed på udviklingsprocessen som helhed gennem modellens forbundne kategorier
- kategorien 'tegn' som *medium* for udviklingsprocessens intentioner omsat til praksis
- 'evaluering' integreret i processen allerede på det indledende planlægningsniveau

¹ Andersen, Frode Boye (2000): Tergn er noget vi bestemmer.... Danmarks Lærerhøjskole – Århus.

De fem kategorier kan uddybes på følgende måde (Andersen, 2000):

Sammenhængen omfatter udviklingsprocessens samfundsmæssige, kulturelle, politiske, værdimæssige, pædagogiske og menneskelige aspekter. Den markerer, at man skal kunne beskrive og begrunde udviklingsprocessens baggrunde, forudsætninger, status og hensigt. Det er et udtryk for, at enhver udviklingsproces foregår i en sammenhæng, der har afgørende betydning for processen.

Mål er som kategori snævert knyttet til sammenhængen. En problemstilling ved begrebet mål er, at mål ofte signalerer mål-opfyldelse, mål-styring og mål-rationalitet, det vil sige en tankegang, der mere vægter resultatet end udviklingens indhold og proces. For at undgå dette er det konstruktivt, at tænke mål som en forestilling om en fremtidig ønsket tilstand, en form for vision, der på den ene side er tilpas konkret og på den anden tilpas rummelig for at indfange udviklingsprocessens variationer. Visionens primære funktion er netop at være drivkraft for udviklingen og processens deltagere, et pejlingsmærke, og det er arbejdet med 'tegn', der skal forankre visionen i praksis.

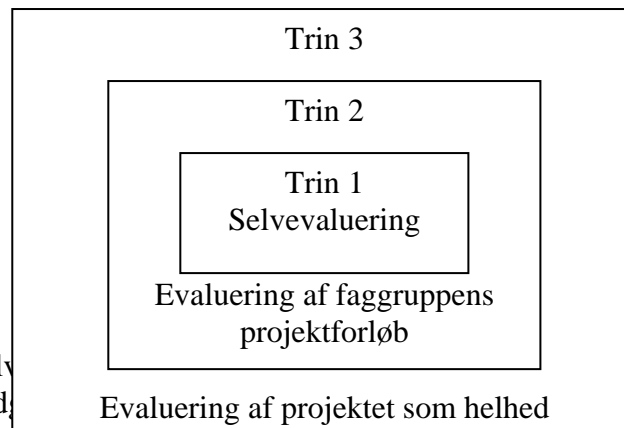
Tiltag er de planlagte handlinger, som i udviklingsprocessen skal bringes i retning af visionen. Kriterierne for tiltagene er netop, at de bidrager til, at vi bevæger os i overensstemmelse med intentionerne. Men tiltagene skal ikke bare skaffe bevægelse. Tiltagene er også arena for iagttagelse af de formulerede tegn og rummer den løbende del af evalueringen.

Evaluering befinder sig i spændingsfeltet mellem udvikling og kontrol. Hvis perspektivet er udvikling, betyder det, at evalueringen skal tænkes fremadrettet i stedet for bagudrettet og løbende i stedet for afsluttende. Der skal hele tiden i samspil med øvrige kategorier tegnes små øjebliksbilleder i stedet for et afsluttende stort øjebliksbillede. Dette handler om, at evaluering allerede integreres i udviklingsprocessen på planlægningsniveauet og tænkes produktivt sammen med de fire andre kategorier.

Tegn er en differentiering og operationalisering af værdiniveauet, af visionen. Differentiering, fordi tegnene er en udvælgelse af karakteristika, som *vi bestemmer* kan beskrive den komplekse helhed. Operationalisering, fordi tegn er bundet til handling. Tegn udtrykker visionen gennem en række billeder fra praksis, det vil sige som en række iagttagelige tegn. Tegn er dermed ikke delmål, men en konkretisering af en ønsket virkelighed, og den *sammenhæng*, den skal ses i. Tegn udtrykker en flerhed og rækken af tegn er ufuldstændig. Der kan i processen dukke tegn op, som ikke var forudsætte og forventede tegn viser sig måske ikke. Tegn er således nært sammenknyttet med evaluering, som i denne betydning kommer til at handle om at reflektere tegn: Både de tegn vi mødte, og dem vi ikke stødte på.

6. Analyse af data

Evalueringen af projektet er tænkt i tre trin, som det kan ses af nedenstående model.

Trin 1 er tilknyttet selvevalueringen af projektførløbet og projektførløbsfasen. Som det kan ses af SMTTE-modellen indgår selvevalueringen i planlægningen og afviklingen af undervisningsforløbet. Denne evaluering finder sted som en selvevaluering hos den enkelte underviser eller hos faggruppen på den enkelte skole. Denne selvevaluering er som en del af beskrivelsen af undervisningsforløbet lagt ud på den elektroniske konference. Disse selvevalueringer vil i det omfang, de er relevante blive medtaget i evalueringen af det samlede projekt.

Trin 2 er evalueringen af faggruppens projektførløb på den enkelte skole. Det vil sige en sammenfatning af fase 1 afklaringsfasen og fase 2 forsøgsfasen samt det arbejde der har fundet sted på og mellem de enkelte skoler, herunder på midtvejsseminaret i den samlede faggruppe. Til denne evaluering er der udarbejdet en kvalitativ spørgeguide (vedlagt som bilag 2). Alle faggrupperne har via den elektroniske konference besvaret denne spørgeguide og besvarelsene er et væsentligt omdrejningspunkt for evalueringen.

Derudover blev der på det afsluttende seminar foretaget en evaluering af den samlede faggruppe på tværs af skolerne med udgangspunkt i en skriftlig kvalitativ spørgeguide (vedlagt som bilag 3) Der blev taget skriftligt referat i hver af faggrupperne.

Trin 3 er den samlede evaluering af udviklingsprojektet som helhed, det vil sige af ovenstående datamateriale og foreligger således med denne rapport udarbejdet af JCVU.

6.1 Analyse af selvevalueringerne

Selvevalueringer fremkommer dels som en del af beskrivelserne af de enkelte skolers projekter, dels fra referaterne fra de fælles faggruppemøder (midtvejsseminaret og det afsluttende seminar).

Alle faggrupperne har på nær en enkelt faggruppe gennemført deres projekt på den enkelte skole på et eller flere hold på henholdsvis hjælper- og assistentuddannelsen. Denne ene faggruppe har planlagt gennemførelse af projektet i efteråret 2004.

Faggrupperne har lagt grundige og konstruktive projektbeskrivelser samt fagdidaktiske vurderinger med anvendelse af SMTTE-modellen ud i den elektroniske konference. Det er endvidere evaluators subjektive indtryk, at det omfattende skriftlige materiale og indholdet af dette indikerer, at der i de enkelte faggrupper er foregået konstruktive fagdidaktiske diskussioner i forbindelse med udformningen af de enkelte projekter. Denne vurdering understøttes af den dialog og den frugtbare udveksling af faglige og fagdidaktiske synspunkter, som evaluator har observeret på de fire fælles faggruppemøder (tre midtvejsseminarer og et afsluttende), som evaluator har deltaget i.

I forhold til evalueringskategorien er det umiddelbart vanskeligt ud fra det foreliggende skriftlige materiale generelt at se, i hvilken udstrækning og på hvilken måde, der er gennemført evalueringer af de planlagte undervisningsforløb og af de fagdidaktiske overvejelser. Dette skal ses i sammenhæng med, at mange af forløbene er gennemført relativt sent i foråret 2004.

Imidlertid indeholder projektbeskrivelserne overvejelser om evaluering med udgangspunkt i SMTTE-modellen. Disse overvejelser synes tendentielt at være rettet mod mere traditionelle evalueringsformer i forhold til undervisningen såsom logbøger, spørgeskema mv. og kunne i mere udpræget grad være knyttet til tegnkategorien.

Evalueringen kan således i forhold til det afviklede undervisningsforløb tænkes i to former: dels en evaluering af selve undervisningsforløbet - som ovenfor nævnt af traditionel karakter, dels som en selvevaluering af fagdidaktisk karakter som led i SMTTE-tænkningens dynamiske form. Sidstnævnte selvevaluering er primært registreret i referaterne fra de afsluttende fælles faggruppemøder, hvilket vil sige, at det er sket mundtligt på møderne, og at de skriftlige overvejelser derfor er sparsomme. Et indtryk, der bekræftes af JCVU's konsulenter fra deres deltagelse i de afsluttende faggruppemøder.

Et udsnit af disse kan ses af nedenstående citater.

I forhold til evaluering synes der at være en vanskelighed ved at kombinere kategorierne tegn og evaluering. Dette kan skyldes, at underviseren i selve undervisningssituationen er mere fokuseret på selve formidlingen og undervisningens indhold og mere ubevidst reflekterende på metaplanet i forhold til hvad der sker i rummet som helhed. Det vil sige, at det derved bliver vanskeligt at registrere og italesætte om de forventede tegn eller helt andre indfinder sig. Dette kan ses som et udtryk for, at underviseren på nuværende tidspunkt ikke har en tilstrækkelig bevidsthed om iagttagelse af tegn eller i en vis forstand "mangler øvelse" i at få synliggjort tegnkategorien med den afsmittende virkning, det har for evalueringskategorien.

Udvalgte citater fra beskrivelser af de enkelte skolers projekter og fra faggruppemøderne.

- Når vi er væk fra projekterne synes vi ikke, at vi har lavet noget, men når vi sidder her (til et fælles faggruppemøde – indskud evaluator) og snakker har vi jo lavet noget og fået en del ud af det
- Hvad eleverne fik ud af det: meget dybde, refleksion, glemte pauser, fokus på egen rolle i kommunikation/relationen, større selvbevidsthed
- Opdaget flere lag i SMTTE-modellen – vi kan blive ved at se nye tegn
- Det vi vælger at se i forhold til SMTTE-modellen bliver også det styrende – og det er spændende men også skræmmende – men hvad nu, hvis vi ser noget "forkert"
- Vi mener, vi bevæger os i den rigtige retning, når vi ser flere konkrete tegn komme til udtryk i fremlæggelserne
- Den fælles faggruppe gav udtryk for, at det har givet energi at bruge tid sammen
- Arbejdet med SMTTE-modellen samt det, at holdene var mindre gjorde, at vi havde mere overskud til at evaluere den enkelte elevs sproglige udvikling frem for holdet som helhed.
- Set i SMTTE-modelperspektiv har vi derfor allerede måttet anvende SMTTE-modellen, idet justeringer af de antagelser vi tidligere havde om målgruppen har ændret sig (dvs. at modellen er brugt dynamisk – evaluators indskud)
- Der er en risiko for at tegnene bliver styrende og at man får det man forventer. Det er vigtigt, at underviseren er åben overfor alle tegn, således dukkede der et nyt tegn op
- Underviseren kan ikke observere tegn i selve undervisningen – kan efterfølgende måske se andre flere tegn. Tegnkategorien er noget "plastisk".

- Evalueringen kan også gå ud på, at vi observerer ”tegn”, som tidligere beskrevet.
- Anden dag bruges til fremlæggelse i to timer, hvorefter der er fælles opsamling, hvor et medlem af didaktikgruppen deltog som tegnobservatør.

Dette giver anledning til følgende konklusioner og anbefalinger

- Det må anses for konstruktivt for den fagdidaktiske udvikling at de enkelte faggrupper har haft mulighed for at formulere sig skriftligt med udgangspunkt i en fælles fagdidaktisk model
- Processen med at udforme projektbeskrivelsen og anvendelsen af SMTTE-modellen har tilsyneladende betydet en frugtbar dialog i de enkelte faggrupper og mellem faggrupperne i Randers og Silkeborg
- De fælles faggruppemøder mellem alle tre skoler har medvirket til at kvalificere de enkeltes skolars og de enkelte underviseres selvevaluering
- Der skal videreudvikles på evalueringskategorien og dens sammenhæng med tegn. En anbefaling kunne være at prioritere teammøder og faggruppemøder med udvalgte fokus, som beskrives i en SMTTE-model, eksempelvis udvikling af undervisning i et konkret forløb, der kan få eksemplarisk værdi for andre forløb

6.2 Analyse af de enkelte faggruppers besvarelser

I forhold til ovennævnte trin 2 besvarede de enkelte faggrupper den kvalitative spørgeguide, hvilket er sammenfattet nedenstående. Alle faggrupper har afleveret en besvarelse.

1. Giv en kort beskrivelse af faggruppens udviklingsarbejde

Følgende oversigt giver en tilgang til temaerne for de gennemførte projekter:

Social- og samfundsfagsgruppen

- Undervisningsdifferentiering – Århus
- At formulere samfundsmæssige problemer – Randers/Silkeborg

Pædagogik med psykologi

- Integrering af IKT – Århus
- Aktiv lytning – Randers/Silkeborg

Engelsk

- Udvikling af kompendium/sikre at elevens/fagets niveau nås – Århus
- Skriftlighed i engelsk – Randers
- At kunne og turde ytre sig på engelsk – Silkeborg

Naturfag

- Grundlæggende kemi – undgå blokering – Århus
- Grundlæggende kemi – få succesoplevelser – Randers/Silkeborg

Dansk

- Kvalificering af elevernes tekstvalg i forbindelse med emneopgaven – Århus
- Fokus på beskrivelse, analyse og vurdering i arbejdet med elevernes emneopgave – Randers/Silkeborg

Sundhedsfag

- Samarbejde mellem naturfag, medicinske fag og sygepleje – Århus
- Niveaustigning - Århus
- At eleverne opstiller mål for casepatienten - Silkeborg
- ”At trække vejret” - Randers

Aktivitetsgruppen

- Flow-oplevelser – Århus
- Kreativitet – Randers/Silkeborg

Som det kan ses af ovenstående og som det ligeledes fremgår af beskrivelsen i trin 1 har alle faggrupperne planlagt og udviklet korterevarende undervisningsforløb. Beskrivelserne rummer for så godt som alle besvarelsers vedkommende en konkret beskrivelse af projektet og velovervejede begrundelser for projektets relevans. I nogle af besvarelsene er der derudover tilføjet betragtninger om selve projektets betydning for fagets faglighed og for det fagdidaktiske aspekt. Nogle af disse betragtninger er citeret i det følgende.

Nogle af besvarelsene giver udtryk for at udskiftninger i faggrupper i forhold til projektets gennemførelse har vanskeliggjort arbejdet, ligesom der også har været planlægningsmæssige og organisatoriske problemer i forhold til at kunne mødes.

Udvalgte citater fra besvarelsene af den kvalitative spørgeguide

- Jeg troede, jeg skulle noget mere og noget andet og i stedet blev det kun en meget lille flig af faget og en meget specifik fordybelse
- Det har haft stor betydning for gruppens oplevelse at evaluere (ad spørgeguiden) – det har givet gruppen en opmærksomhed på og fokus på de mange positive sider, tanker og erfaringer som det projekt trods alt har båret med sig
- Vi har i løbet af fagdidaktikprojektet fået IKT integreret i faget pædagogik med psykologi via emnet ældre og seksualitet
- Vi har haft nogle gode diskussioner om faget og fagets indhold, når vi har været samlet om projektet
- Der opstod endda flowoplevelse i selve processen med at udvikle ”konceptet”
- Vi har i faggruppen arbejdet med faget for at finde en fælles forståelse for fagets kerne. og hvilke teorier, der skal være vores fælles udgangspunkt

- I det omfang vi har været samlet har det givet et godt udbytte. Der har været mange praktiske og organisatoriske forhindringer for, at alle kunne samles
- Projektet har været med til at afklare faglige og pædagogiske begreber internt i gruppen, begreber som vi ikke fra starten var klar over vi havde behov for at få defineret i fælles fagligt forum. Målene er blevet mere klare.

2. Det fagdidaktiske aspekt

Alle besvarelserne viser et klart billede af, at SMTTE-tænkningen konstruktivt har medvirket til at kvalificere den fagdidaktiske proces. Dermed være ikke sagt, at der ikke hidtil har været foretaget kvalificerede fagdidaktiske overvejelser, som ubevidst er relateret til SMTTE-tænkningen, men SMTTE-modellens systematik bevirker, at der bliver sat fokus på og skabes bevidstgørelse om væsentlige fagdidaktiske elementer.

Dette betyder imidlertid ikke, at SMTTE-modellen som sådan efter et enkelt projekt er blevet implementeret og forankret som en naturlig tilgang til didaktisk tænkning, men der peges i flere besvarelser på, at modellen mere eller mindre bevidst er på vej ind i dagligdagen, og at det påtænkes at anvende den ved fremtidige undervisningsforløb. Endvidere synes den dynamiske karakter af SMTTE-tænkningen i flere grupper at være realiseret, idet modellen er blevet brugt til at genoverveje og ændre på planlægningen af undervisningsforløbet og dets gennemførelse. Dette fremhæves af nedenstående citater, som beskriver den refleksion som projektet og SMTTE-tænkningen har givet anledning til.

Så godt som alle besvarelser betegner kategorien tegn som et centralt og inspirerende omdrejningspunkt, hvad der fremgår af de udvalgte citater. Det er til gengæld den kategori, der tilsyneladende har voldt flest problemer at anvende som didaktisk element. Dette kan muligvis skyldes at tegnkategorien i sin operationalisering og forudbestemthed repræsenterer en anden tilgang end den traditionelle, hvor man i selve undervisningssituationen eller efterfølgende mere eller mindre ubevidst og usystematisk reflekterer elevernes signaler. Observation af tegn er således en her-og-nu foreteelse i forhold til registrering af forventninger, samtidig med at der er tale om en åbenhed i forhold til det ikke forventede.

Et andet perspektiv er, at det er uvant i mål-formuleringstraditionen at tænke i andet end - ofte luftige, ukonkrete - mål og siden i den retrospektive vurdering af målopfyldelsesgrad. Det er ikke sædvanligt dels at konkretisere sine mål (Hvad vil eksempelvis være tegn på ”fagligt overblik”), dels at arbejde produktivt med processen eller bevægelsen (Hvordan vil vi kunne se tegn på, at eleverne eller vi selv er *på vej* i den ønskede retning).

Denne problematik griber som ovenfor påpeget ind i evalueringskategorien. Tegnkategorien lægger således op til, at der fra underviserens side vurderes og selvevalueres på et didaktisk niveau, hvilket ikke udelukker, at der evalueres traditionelt i form af logbøger, skemaer o. lign som et andet udtryk for tegnkategorien.

Det er således konstruktivt, at flere besvarelser peger på betydningen af og opmærksomheden på at arbejde videre med tegnkategorien.

Et andet aspekt i forhold til SMTTE-tænkningen, som nævnes i flere besvarelser, er det væsentlige i at have fået en fælles didaktisk referenceramme at arbejde ud fra.

Dette understreges af arbejdet på det afsluttende seminar i juni. Opgaven var her i de tværfaglige team på de enkelte skoler at formulere et tværfagligt undervisningsforløb, der på en form for ”messe” skulle ”udstilles” for de øvrige deltagere med henblik på kommentarer og efterfølgende refleksion i de tværfaglige team. Det var evaluators observationer, at alle de tværfaglige team, det vil sige

i en ny personmæssig kontekst, anvendte SMTTE-tænkningen som det centrale omdrejningspunkt i planlægningen af undervisningsforløbet.

Udvalgte citater fra besvarelserne af den kvalitative spørgeguide

Om SMTTE-tænkningen

- Den bevidste anvendelse af SMTTE-modellen viste sig velegnet
- Arbejdet med SMTTE-modellen betyder, at vi fik stoppet op og set på egen praksis både specifikt og generelt
- Vi har fået et redskab til at konkretisere nogle tanker
- Vi er kommet i gang med at diskutere indhold og metoder
- SMTTE-tænkningen har klart gjort arbejdet mere målrettet
- SMTTE-tænkningen har synliggjort en allerede, måske ubevidst didaktisk tækning
- Vi har hele tiden haft opmærksomhed på SMTTE-modellens elementer og deres indbyrdes sammenhænge
- SMTTE-tænkningen har været medvirkende til at skabe et fælles fagligt sprog i gruppen
- Det har givet en måde at tænke undervisning i faget på
- I praksis har det vist sig, at vi har klistret modellen på bagefter. Det er ikke modellen, der har styret diskussioner/planlægning
- Vi har været optaget af modellen og taget den til os

Da tegnkategorien omtales specifikt er følgende citater udvalgt

Om tegn

- Specielt punktet med at finde tegn har gjort indtryk
- Der skal arbejdes mere med kategorien ”tegn”, der som didaktisk element har vist sig vanskeligt, dels at skelne fra kategorien ”evaluering”, dels at observere og vurdere
- Begrebet tegn signalerer en langt mere processuel og udviklingsorienteret tilgang til det at arbejde med mål
- Tegn var inspirerende for os, men lidt svært at forstå til en start
- Særlig kategorien ”tegn” har været til gavn for mere bevidste observationer fra lærerside
- Det har givet et meget brugervenligt redskab i forhold til evaluering gennem at vurdere eleverne ud fra tegn
- Elementerne i modellen har været gode, men måske specielt tegn har været godt at have med

I forhold til refleksion og bevidstgørelse kan følgende citater fremhæves:

Om refleksion

- SMTTE-modellen kunne anvendes i et udviklingsprojekt, hvor vi bliver bedre til at anvende kategorien ”tegn”
- Vi er ikke generelt begyndt at tænke ud fra SMTTE-modellens kategorier
- Brugen af SMTTE føres mere eller mindre bevidst ind i dagligdagen
- Arbejdet med modellen har fået os til at reflektere over vores daglige praksis - hvorfor vi gør som gør
- Modellen har kunnet bevidstgøre om, hvorfor dette og hint som regel virker og hvorfor andet aldrig virker

- Vi har kikket efter tegn på, at vi var på vej til målene, hvad vi måske ikke har gjort på samme måde før

3. Samarbejde og videndeling

I forhold til samarbejde og videndeling har dette fundet sted på midtseminaret, det afsluttende fælles faggruppemøde og via den elektroniske konference, som uddybes nedenstående. Udover dette har der været et særligt samarbejde mellem de to ”små” skoler i Randers og Silkeborg, hvilket kan ses af, at der for fem af faggruppernes vedkommende er formuleret et fælles projekt. Dette understreges også af flere af besvarelserne fra de to skoler, og det må betragtes som en særlig gevinst for projektet, da det ikke fra starten var tænkt, at der skulle samarbejdes på denne måde mellem skolerne uden for de fælles faggruppemøder. Samarbejdet mellem de to skoler i Randers og i Silkeborg på den ene side og i Århus på den anden har for visse af faggruppernes vedkommende tilsyneladende impliceret visse vanskeligheder. Årsagerne til dette kan være flere. Århuskolens logistiske kompleksitet kan have givet vanskeligheder af organisatorisk og kulturel karakter. Det vil sige, at der på forhånd eksisterer nogle mere eller mindre institutionaliserede forestillinger om, hvad der kan lade sig gøre og ikke lade sig gøre. Til dette kommer også, at nogle af faggrupperne i perioder i projektet har været presset tidsmæssigt af andre aktiviteter, der havde en mere nødvendig karakter. Men det fremgår også af besvarelserne, at det for nogle faggrupper vedkommende har været muligt at overvinde barriererne med et udbytterigt resultat som følge.

På denne baggrund er det således ret differentieret i hvor høj grad, der har været erfaringsudveksling med en deraf følgende videndeling. Men som det fremgår af nedenstående citater, ser det ud til, at det konstruktivt har været tilfældet for nogle faggrupper.

Om samarbejde

- Der har været et godt samarbejde de få gange vi er mødtes alle tre skoler
- Det har været udbytterigt at arbejde sammen med lærerne fra Randers
- Samarbejdet med Århus har været begrænset
- Vi har været tæt på hinanden, og det har været nemt og inspirerende at følge med i de andres arbejde
- Vi har ikke haft mulighed for et formaliseret faggruppesamarbejde før
- Det har i høj grad været inspirerende og højdepunkterne ved projektet at mødes på tværs af skolerne
- At mødes skolerne imellem - udover skemalagte heldagsseminarer - har vist sig særdeles vanskeligt
- Projektets værdi i forhold til erfaringsudveksling og samarbejde er svær at vurdere på nuværende tidspunkt
- Vi har fået et fælles grundlag for samtale skolerne i mellem
- Rigtig godt – Vi har udvekslet erfaringer og begreber og udviklet en fælles basis
- Vi har været os selv i Århus-gruppen og det har nok ikke været optimalt
- Muligvis har den manglende forberedelse (til de fælles møder – evaluators indskud) været resultatet af for dårlig tid til projektet eller manglende skematænkning omkring det...
- Projektets udstrækning over et år rummer en del vanskeligheder: skiftende sammensætning af gruppen og andre igangværende projekter
- Det opleves som inspirerende at mødes om et fælles projekt

Om videndeling

- Vi har udvekslet erfaringer og begreber og udviklet en fælles basis
- Vi har udvekslet erfaringer og diskuteret fælles problemstillinger i faget
- Vi har fået nye ideer til undervisningen og mange relevante didaktiske overvejelser er spontant kommet ud af diskussionerne
- Erfaringsudvekslingen og inspirationen har været af stor værdi
- Det er en styrke, at alle faggrupper har arbejdet med samme didaktiske model, så vi fremover taler samme sprog
- Videndeling med de to andre skoler har været godt
- Vi oplever, at ikke kun processen, men også hinandens produkter har været brugbare og givet inspiration
- Måske kan projekter af denne art være med til at øge en generelt al for lille videndeling og erfaringsudveksling mellem skolerne

4. Den elektroniske konference

Den elektroniske konference blev ved begyndelsen af projektet introduceret som et kommunikationsmedium, der skulle understøtte samarbejdet og erfaringsudvekslingen i faggrupperne i perioderne mellem møder og seminarer.

Besvarelserne giver det hovedindtryk, at der generelt er en positiv holdning til anvendelsen af konferencen, men at mulighederne i brugen langt fra er blevet udnyttet. Konferencen har således mest været brugt som en form for ”postkasse”. Det vil sige til at lægge/hente dagsordener, referater og færdige indlæg ud/fra.

Årsagerne til dette angives at være flere. Konferencen som sådan er for mange et nyt medium at arbejde med, hvilket kræver en vis tilvænningsperiode. Dette skal ses i sammenhæng med, at den elektroniske konference som medium generelt endnu ikke er tilstrækkeligt udviklet som pædagogisk form, hvilket understreges af erfaringerne andre steder fra.

Samtidig kan de daglige arbejdsaktiviteter og manglen på tid betyde, at konferencen bliver ”skubbet til side” eller glemt. Denne problemstilling accentueres af, at konferencen af flere angives som værende rodet og uoverskuelig. Der har eksempelvis i begyndelsen af projektet været problemer med at få slettet forældede indlæg.

Intentionerne fra starten om, at konferencen skulle være et forum for udveksling af idéer, erfaringer og refleksioner og et sted, hvor man kunne give gensidig respons, er således ikke blevet realiseret. Dette hænger formodentligt også sammen med, at konferencen repræsenterer et system, der forudsætter ansigtsløs tillid og erstatter den ansigt-til-ansigt tillid, der opleves ved det personlige møde. At lægge personlige refleksioner og idéer ud i det offentlige rum, som konferencen jo er, eller give svar til andres implicerer en stillen sig selv til skue og dermed en form for sårbarhed, som kun kan overvindes ved et personligt kendskab til hinanden. Desuden rummer tillidsproblematikken også det forhold, at man ikke kan føle sig sikker på, at de andre i gruppen får læst indlæggene.

I forhold til anvendelsen af konferencen tegner der sig et tilsvarende billede som anført under samarbejde og videndeling. Det er i særlig grad de faggrupper i Randers og Silkeborg, der har haft det tætteste samarbejde, der fremhæver konferencen som et konstruktivt og nødvendigt medium for samarbejdet på tværs af skolerne, hvorimod udvekslingen med skolen i Århus har været mere svingende.

Der ligger således i den elektroniske konference nogle urealiserede potentialer og udviklingsmuligheder, hvad der påpeges i nogle af besvarelsene, men hvorvidt disse fremtidigt udnyttes skal ses i relation til, om der eksisterer den fornødne tid og vilje.

Udvalgte citater fra besvarelsene af den kvalitative spørgeguide:

- Det har ikke været optimalt
- Konferencen mest brugt som postkasse
- Ikke brugt til løbende udveksling og refleksion
- Konferencen er ikke blevet brugt som idé- og refleksionsrum
- Konferencen er god som orienteringsmedie, men kommer til kort i forhold til det mere dynamiske – processen
- Alt for meget og svært at finde rundt i
- Vi har brugt den til koordinering af møder, referater og arbejds papirer
- Uundværlig som kommunikationsmiddel, men den rummer mange flere muligheder end vi har benyttet os af
- Der er stor offentlighed om, hvad der ligger i en konference og det kan godt være en hæmsko
- Der absolut mange fordele og didaktiske gevinster ved at fortsætte med en fagkonference
- Brugen af den elektroniske konference har været svingende
- Der var lagt op til feed-back, men det har ikke fundet sted

5. Fremtidsperspektiver

Besvarelsene peger rimeligt entydigt på, at faggrupperne med SMTTE-modellen har fået en styrket fagdidaktisk tænkning, der rummer konstruktive muligheder for en fremtidig anvendelse og videreudvikling. Betydningen af at have fået et fælles fundament og et fælles sprog fremhæves i flere af besvarelsene. Der henvises således til, at SMTTE-tænkningen finder anvendelse i forhold til andre undervisningsforløb. Dels forløb der planlægges i den enkelte faggrupper, dels forløb der planlægges tværfagligt på teamniveau, som det som ovenfor nævnt skete på det afsluttende seminar. Hermed opfyldes et af formålene med projektet, som det blev angivet i projektbeskrivelsen.

Det fremtidige faggruppesamarbejde skolerne imellem berøres kun perifert i besvarelsene. Dette kan hænge sammen med, at det på besvarelestidspunktet er uklart, hvilke muligheder og ressourcer der stilles til rådighed for et sådant samarbejde.

Begge perspektiver er væsentlige for projektets varige værdi. Projektet er med juni-seminaret som sådan afsluttet, og det der står tilbage er, at projektets temaer og indhold bliver implementeret og forankret som en integreret del af faggruppens og undervisernes ”fagdidaktiske hverdagsliv”.

Udvalgte citater fra besvarelsene af den kvalitative spørgeguide

- Vores fornemmelse er, at der er stigende forståelse for, hvor meget danskfaget og områdefagene har brug for hinanden til gensidig opbakning og inspiration
- Modellen kan give os et fælles sprog og dermed kvalificere undervisningen
- Vi har i evalueringen fundet nye tiltag vi kunne forstille os at samarbejde om på vores to skoler (Randers og Silkeborg – evaluators indskud)

- Vi kan videreudvikle vores igangværende projekt. Men der er generelt for mange projekter i gang for tiden, så det er svært at nå grundigt omkring det hele
- Vi har den oplevelse at de fælles erfaringer alle har gjort sig omkring SMTTE-modellen (på tværs af faggrupper) fremover vil få betydning for den didaktiske udvikling på skolerne
- Fremtidsperspektiverne for det fagdidaktiske arbejde kunne for eksempel bestå i at arrangere tværfaglige temaer på teamniveau
- Elementet med at vi i faggruppen har fået ”et fælles sprog” – en fælles model at tænke i, når vi skal planlægge undervisning
- Vi har fået lyst til at tage et nyt emne op og gennemgå det ligeså detaljeret
- Det har givet mod at afprøve noget nyt
- Vores erfaringer kan med fordel overføres til andre fag og uddannelsesniveauer
- Vi skal revidere vores undervisningsmateriale løbende og anvende SMTTE-modellen som redskab, når vi har fagdidaktiske problemstillinger på dagsordenen
- Det er en styrke, at alle faggrupper har arbejdet med den samme didaktiske model, så vi fremover taler samme sprog. Det vil fremme det tværfaglige samarbejde
- Havde det ikke været fordi projektet satte fokus på den didaktiske udvikling er vi ikke sikre på, at vi havde nået til det, vi er nået til, nemlig konkrete resultater af et samarbejde, der lover godt for elevernes læring
- Vi ser også, at flere andre af vores undervisningsforløb vil kunne blive skarpere pædagogisk ved at blive holdt op mod SMTTE-modellen
- Projektet er for gruppen blevet til ”en dårlig samvittighed over noget som burde være gjort bedre, men som ikke blevet lavet”

Dette giver anledning til følgende konklusioner og anbefalinger

- Alle faggrupper på nær en har gennemført deres projekt på den enkelte skole på et eller flere hold på henholdsvis hjælper- og assistentuddannelsen. Denne ene faggruppe har planlagt gennemførelse af projektet i efteråret 2004.
- Projektet som helhed har i de fleste grupper styrket evnen til at tænke faglighed, faglige begreber og fagligt niveau. Herunder indgår SMTTE-tænkningen som et centralt omdrejningspunkt i kvalificeringen af det fagdidaktiske arbejde og der ses tendenser til, at tænkningen er på vej til at blive internaliseret som et naturligt led i udviklingen af fagdidaktikken. Endvidere ses der tegn på, at den dynamiske og rekursive karakter af SMTTE-tænkningen har kvalificeret undervisningsforløbene.
- Der er med introduktionen til SMTTE-tænkningen skabt en fælles didaktisk referenceramme og et fælles sprog, der fremover vil kunne styrke samarbejdet i de enkelte faggrupper, de fælles faggrupper og de tværfaglige team, hvilket især for sidstnævntes vedkommende vil give mulighed for at udvikle den tværfaglige tematiske undervisning.
- Elementet tegn opfattes som et nyt og inspirerende element at arbejde med i udviklingen af fagdidaktikken. Det er imidlertid også den kategori, der tilsyneladende har voldt flest vanskeligheder i arbejdet med at blive fortrolig med SMTTE-tænkningen, hvorfor der i det fremtidige arbejde med tegn-kategorien, herunder dets sammenhæng med evaluering, eksisterer et didaktisk udviklingspotentiale.

Det vil derfor være konstruktivt, hvis SMTTE-tænkningen anvendes ved udvikling af fremtidige undervisningsforløb.

- I forhold til samarbejdet mellem de tre skoler og mellem faggrupperne tegner der sig et differentieret billede, hvilket hænger sammen med skolernes størrelse, kulturelle forestillinger og rent praktiske problemstillinger af organisatorisk og planlægningsmæssig karakter. Det synes dog, at der mellem skolerne i Randers og Silkeborg i de fleste faggrupper har udviklet sig samarbejdsrelationer, der har givet anledning til konstruktive og udbytterige faglige diskussioner og erfaringsudvekslinger uden for de fælles faggruppemøder, hvilket ikke var intentionerne fra starten af projektet. Derimod har samarbejdet med Århus-skolen mest udfoldet sig på de fælles faggruppemøder.
- Om der reelt er tale om videndeling er vanskeligt at udtale sig om på baggrund af det foreliggende materiale. Imidlertid er det med SMTTE-modellen og de samarbejdsrelationer, der er etableret, herunder en udvidet brug af den elektroniske konference skabt et grundlag for en fremtidig videndeling. Dette påkalder sig således en senere undersøgelse.
- Den elektroniske konference har kun i forhold til intentionerne med dens anvendelse levet op til brug som "postkasse" i form af koordinering af møder, udsendelse af referater og udveksling af arbejds papirer mv og er ikke blevet brugt tilstrækkeligt som idé- og refleksionsrum eller til feed-back, hvilket skal ses i relation til, at det pædagogiske fundament for en sådan anvendelse generelt er svagt udviklet. Den opfattes imidlertid af flere som et samarbejds mæssigt udviklingspotentialer i et fremtidsperspektiv, hvilket forudsætter en bedre introduktion til mediet og en bedre struktur.
- I forhold til fremtidsperspektiver fremhæves igen SMTTE-tænkningens betydning for den fremtidige faglige og didaktiske udvikling. Dette kan være inden for andre emner, andre fag og uddannelsesniveauer og i særlig grad i det tværfaglige samarbejde. Det er evaluators vurdering, at hvis dette konstruktivt skal realiseres, stiller det krav til at fokus bevares, og at det overvejes, hvilke forudsætninger der skal være til rådighed med hensyn til organisering, igangsættelse af nye projekter og tildeling af ressourcer.

6.3 Analyse af den samlede faggruppers besvarelser

Denne evaluering fandt sted på det afsluttende seminar i de fælles faggrupper. Der blev udarbejdet et skriftligt referat, der danner grundlag for nedenstående.

Evalueringen tog udgangspunkt i nedenstående to spørgsmål:

1. Hvilket er efter jeres mening de vigtigste gevinster for skolerne og for faggruppen ved et projekt som "didaktikprojektet"?

Som det også er tilfældet under evalueringen i trin 2, fremhæves af alle betydningen af at have fået et fælles fagdidaktisk udgangspunkt og et fælles sprog. Dette har tilsyneladende betydet, at nogle af grupperne har fundet en identitet som faggruppe, som de ikke havde før, og at faggrupperne er begyndt at tale fag og fagets kerne.

I sammenhæng med dette fremhæves, at der er ved at ske et konstruktivt skifte fra at tænke i mål til at tænke i begreber, ligesom begrebet forståelse af undervisning udvikles i forhold til didaktik og læring.

Selvom det tværfaglige samarbejde kun konkret er blevet udmøntet på det afsluttende seminar, har det tværfaglige aspekt været et gennemgående tema i hele projektet, og det er bl.a. blevet udfoldet på de fælles faggruppemøder. Indtrykket er, at faggrupperne gennem projektet og med SMTTE-tænkningen har fået fokus på nye muligheder i det tværfaglige samarbejde, hvilket betyder at der hér eksisterer et potentiale for videreudvikling. Endvidere har en af faggrupperne planlagt et tværfagligt undervisningsforløb til afprøvning i efteråret 2004. Endelig nævnes af flere det sociale udbytte og det positive i at have fået sociale relationer til andre undervisere og lært disse at kende.

Udvalgte citater fra referaterne:

- Der dannes et tydeligt netværk med et fælles fagdidaktisk sprog i den fælles faggruppe for de tre skoler med et selvfølgeligt udbytte for de tre respektive skoler
 - Fokus er flyttet fra indholdssiden af undervisningen til selve undervisningens didaktik
 - At mødes på tværs af skolerne giver adgang til og indsigt i, hvad vi hver især gør med faget
 - Fælles SMTTE-sprog et godt udgangspunkt, men det skal verbaliseres mere monofagligt og især tværfagligt. Omsætning til praksis er først i sin udvikling
 - Metodetænkningen i faget er blevet styrket
 - Inspiration til at få SMTTE-tænkningen implementeret andre steder
 - Viden og erfaringer kan deles
 - SMTTE-modellen har i faggruppen skabt (vedvarende) diskussioner som rækker ud over projektet
 - Vi tænker at modellen kan udgøre en form for metodefællesskab
 - Det må være en fordel for skolerne at faget på tværs af skolerne har en fælles forståelse af faglighed – hvad er kernen i vores fag
 - Århus har fået meget ud af projektet i form af at finde sig selv som faggruppe
 - Generelt har alle oplevet arbejdet som inspirerende og motiverende
 - De fagdidaktiske overvejelser har givet anledning til overvejelser om ordet ”undervisning”. Der er sået et frø.
 - Det sociale udbytte har været stort, og det er en gevinst at kunne sætte ansigter på kolleger
 - Der ligger et positivt pædagogisk engagement i at mødes på tværs af skolerne, da det giver en positiv motivation
 - At begynde at tænke i begreber i stedet for mål (vi er begyndt)
 - Gevinst at få lov til at arbejde monofagligt
 - At diskutere fagets kerne
 - Faggruppemøderne er begyndt at blive til noget: Vi har kunnet få lov til at diskutere fag
 - Det har været givende at bevæge sig fra mål mod begreber – det er vigtigt at fastholde denne tænkning
 - Væk fra underviserens ensomhed over mod deling
 - En skærpet forståelse af eget fag kan kvalificere det tværfaglige samarbejde
2. Hvilke anbefalinger og gode råd ville I sende videre til andre sosu-skoler, hvis de skulle lave et lignende projekt?

Med hensyn til struktur bør det overvejes, om projektet skal løbe over en kortere tid med en mere intensiv indledning, herunder flere møder i starten for at skabe sammenhæng. Andre påpeger, at forsøgsperioden godt måtte være længere for at få tid til at eksperimentere med undervisningen og

for at kunne bearbejde erfaringerne i projektet. Med andre ord et udtryk for at afklaringsfasen burde afkortes og intensiveres til fordel for en længere afprøvningsfase.

Dette stiller krav til projektets start. Det synes som om, at der for en del af deltagerne har været en usikkerhed i startfasen om sammenhængen mellem forventninger og formål/betingelser. Hvorvidt dette afspejler en tilsvarende usikkerhed i styregruppen kan ikke vurderes på baggrund af det foreliggende materiale, men det påpeger det væsentlige i, at et projekt af en så omfattende og indgribende karakter introduceres præcist og tydeligt. Dette skal ikke forstås således, at der ikke i projektet ved starten har været en bevidsthed og tydelighed om projektets karakter og intentionerne med det. Dette fremgår af projektbeskrivelsens formål, mål og kriterier. Problemstillingen er, at det naturligt altid er ved starten af et projekt, at usikkerheden er størst, i særlig grad i forhold til deltagerne forventninger, hvorfor det er særdeles vigtigt igennem italesættelsen af hensigten med projektet at få indstillet deltagerne mentale billeder.

Analoge overvejelser kan gøre i forhold til den elektroniske konference, idet muligheden for og viden om ”at reflektere i cyberspace”, ikke kan forventes at være til stede hos et stort flertal af deltagerne. Der bør derfor i startfasen være en god faglig introduktion til anvendelsen af den elektroniske konference, ligesom konferencen fra begyndelsen skal have en overskuelig og konstruktiv struktur og retningslinjer for vedligeholdelse. Dette har i sig selv en signalværdi, som er væsentlig, idet uheldige oplevelser indledningsvis med den elektroniske konference kan have som konsekvens, at den ikke senere bliver brugt i overensstemmelse med de oprindelige intentioner.

Det påpeges af flere grupper, at det vil være ønskeligt at kunne mødes fremover i faggrupperne for fortsat at kunne udvikle sig fagligt og fagdidaktisk, nu hvor der eksisterer et fælles didaktisk fundament. Dette må derfor anses som en nødvendig forudsætning for projektets forankring og videreudvikling, og for at den elektroniske konference kan bruges værdifuldt som et medium for samarbejde, hvilket flere af faggrupperne har intentioner om. Risikoen kan ellers være, at den udviklingsproces i forhold til anvendelsen af den elektroniske konference, der er igangsat, ophører.

Dette vil naturligvis i sidste ende være et spørgsmål om prioritering af tid, og om at det koordineres og skemalægges. Med andre ord en ledelsesmæssig vurdering. Dette skal imidlertid ses i sammenhæng med, at flere grupper netop påpeger den manglende tid som en blokering for en samvittighedsfuld gennemførelse af projektet, herunder også problemer med koordinering og skemalægning.

Udvalgte citater fra referaterne:

- God idé at hver skole har sit eget SMTTE-forløb, men det er vigtigt at arbejde sammen på tværs af skolerne
- Sørg for at gøre brug af konsulenterne, især i starten til en konkretisering af indholdet i SMTTE-modellen
- Mere fokus på ”fra mål til begreb” fra starten
- Første del af projektet bør være mere koncentreret, evt. med større mødehyppighed
- Forventninger og formål bør afklares tydeligere i starten
- Bedre introduktion til anvendelse af den elektroniske konference og tålmodighed i starten
- Der skal være opmærksomhed på at finde tid og at sørge for at organisere dette
- Der skal være mulighed for at være hele dage sammen
- Hvis ledelsen mener projektet alvorligt skal de også sende signaler om dette – eks ved at afsætte tid
- Alle uddannelser skal med fra starten
- Projektet skal ikke være på bekostning af det løbende lokale faggruppearbejde
- Observatører til at observere tegn

- At få lov til at samarbejde på tværs af skolerne

Dette giver anledning til følgende konklusioner og anbefalinger:

- Projektet har tilsyneladende giver anledning til en bevægelse eller en proces, der flytter fokus ”fra mål til begreber”, ”fra undervisning til didaktik og læring” og ”fra at være underviser til at være en del af en faggruppe, der søger efter fagets kerne”. Endvidere synes det metodiske aspekt at være styrket.
- Selvom der ikke decideret er arbejdet med det tværfaglige aspekt på nær det afsluttende seminar, er det vurderingen, at der gennem SMTTE-tænkningen er skabt et frugtbart afsæt for en videreudvikling såvel fagligt som fagdidaktisk af den tværfaglige tematiske undervisning.
- At arbejde sammen på tværs af skolerne har haft et stort udbytte fagligt og socialt, som fremover kan fremme samarbejdet mellem skolerne.
- Der synes at være en interesse i at fortsætte samarbejdet i faggrupper på tværs af skolerne gennem fremtidige møder og anvendelse af den elektroniske konference, idet der nu er skabt en konstruktiv basis med en fælles forståelse af SMTTE-tænkningen. Dette må ses som en naturlig forudsætning for projektets forankring og videreudvikling
Dette skal imidlertid afvejes i forhold til, at der ledelsesmæssigt skal afsættes tidsmæssige ressourcer og tænkes i koordinering og skemalægning, idet manglende tid og skemalægning af flere påpeget at have været et problem i realiseringen af projektet.
- Anbefalinger og råd, der kan sendes videre til andre social- og sundhedsskoler:
 1. I projektets startfase skal der være tydelighed om projektets formål og betingelser
 2. Projektets struktur og varighed skal overvejes, herunder forholdet mellem udviklingsfase og gennemførelsesfase samt intensiteten i projektet
 3. SMTTE-tænkningen har vist som en særdeles konstruktiv og positiv forståelsesramme til at udvikle fagfaglighed, fagdidaktik og tværfaglighed
 4. Det kan være udviklende at arbejde flere skoler sammen, især skoler af samme størrelse og logistisk kompleksitet
 5. Hvis der ønskes at gøre brug af en elektronisk konference skal denne fra starten introduceres grundigt med henblik på muligheder og konferencen skal have en overskuelig struktur med klare retningslinjer for vedligeholdelsen
 6. Ved anvendelsen af udefra kommende konsulenter skal deres rolle og funktion præciseres fra starten
 7. Der skal fra starten være opmærksomhed på allokering af tilstrækkelige ressourcer især i form af tid, på planlægning herunder skemalægning og på koordinering

7. Afsluttende perspektiver

Med udarbejdelsen af denne evalueringsrapport for projektet ”Udvikling af områdefagenes og grundfagenes didaktik i Social- og sundhedsskolerne” er projektet dermed formelt afsluttet. Som det blev beskrevet er evalueringen tænkt både retrospektiv og fremadrettet. Begge dele er indeholdt i rapporten som sådan, men påkalder sig alligevel afslutningsvis nogle kommentarer fra evaluators side.

Metodemæssigt er der kun indsamlet data af skriftligt og kvalitativ karakter, og der er ikke anvendt andre kvalitative metoder såsom kvalitative fokusgrupperinterview, som i forhold til evalueringen kunne være en metode, der gav data af en anden og dybere karakter.

Fordelen ved det skriftlige, kvalitative spørgeguide er, at den i relation til antallet af faggrupper giver data i bredden ved at alle grupper får mulighed for at ytre sig, hvilket giver et repræsentativt og differentieret billede af projektet. Til gengæld betyder den skriftlige spørgeguide – trods dens kvalitative karakter – en binding i forhold til besvarelsene, hvilket restringerer de data, som evalueringen bygger på. Samtidig betyder det kvalitative element i forhold til en eventuel kvantitativ spørgeskemaundersøgelse, at datamaterialet i højere grad overlades til evaluators subjektive vurdering og fortolkning. En kvantitativ undersøgelse ville have givet mere objektive data, som imidlertid ville have haft en mere begrænset værdi. I forhold til at have brugt fokusgrupperinterview som metode ville dette have givet et dybere og mere nuanceret billede af projektet, men metoden ville af tidsmæssige grunde, da det ikke ville have været muligt at interviewe alle faggrupper, ikke have givet det samme repræsentativitet.

Som en afsluttende bemærkning til det metodiske skal det påpeges, at besvarelsene fra faggrupperne har været lagt ud til offentligheden i den elektroniske konference. Hvorvidt dette har influeret på besvarelsernes reliabilitet kan ikke vurderes.

I evalueringen er der ikke indgået en vurdering af konsulenternes rolle. Et perspektiv, der ellers kunne have været interessant i forhold til at vurdere projektets eksemplariske værdi og i forhold til JCVU's egen erfaringsopsamling og kompetenceudvikling. Det er derfor ikke muligt at udtale sig om, hvilken betydning JCVU's konsulenter har haft som inspiratorer og katalysatorer i processen.

Nærværende rapport og evaluering tegner et øjebliksbillede af projektet, det vil sige, hvor det befinder sig nu.

Som det er tydeliggjort flere gange, står projektet og dets indhold derfor i et processuelt perspektiv for at skulle leve videre i form af en forankring og videreudvikling. Hvilket liv og betydning det får afhænger af vilje og ressourcer for ikke senere at blive det år, ”hvor vi arbejdede med SMTTE-tænkningen”. Dette kunne derfor være et perspektiv på et senere tidspunkt at undersøge om SMTTE-tænkningen er blevet en integreret og internaliseret del af skolernes hverdagsliv.

Bilag 1

Udvikling af områdefagenes og grundfagenes didaktik i social- og sundhedsuddannelserne

Formål

Det er formålet at styrke områdefagenes didaktik og synliggøre didaktikkens betydning i såvel faglig som tværfaglig tematisk undervisning. Formålet er også at styrke grundfagenes dobbeltrolle som almene fag i social- og sundhedsuddannelserne og som understøttende for områdefagene i det tematiske arbejde.

Mål

Mål med projektet er

- At klarlægge og prioritere de vigtigste problemstillinger i undervisningen med særlig vægt på evaluering og tema- og projektarbejde
- At udvikle en didaktisk model for områdefag og grundfag – og på den baggrund styrke udviklingen af indholdsudvælgelse, pædagogiske mønstre, lærer- og elevroller
- At styrke områdefagenes og grundfagenes muligheder for integration i forhold til den daglige undervisning
- At styrke samarbejdet mellem skolerne
- At formidle resultaterne til alle sosu-skoler

Baggrund

Der er inddraget nye grundfag i social- og sundhedsuddannelserne. Reformen ændrer de organisatoriske og didaktiske rammer for uddannelserne. De forhold kræver, at grundfagene skal finde en gyldig og meningsfuld position i de samlede uddannelser og samtidig udvikle en didaktik, der gør en integration og et samarbejde med områdefagene til en organisk del af uddannelserne. Inddragelsen af grundfag har sat fokus på områdefagenes svage didaktiske fundament. For at den tværfaglige tematiske undervisning kan lykkes, skal fagene hver især kende deres egen didaktik.

Områdefag

Modsat grundfagene har områdefagene ikke en klassisk videnskabelig tradition at trække på. Områdefagene er konstruktioner, der er udformet til netop de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser og har derfor heller ingen forskning som grundlag. Reformen har sat yderligere fokus på faglighed gennem prøvebestemmelser, der kræver prøve eller standpunktskarakter i områdefag. Der er derfor behov for en didaktisk fordybelse i forhold til områdefagene, så disse kan stå tydeligere både som fag og når de indgår i tematisk arbejde.

Områdefagene i social- og sundhedshjælperuddannelsen og i -assistentuddannelsen er:

- Sundhedsfag (sundhedssygeplejefag) og Medicinsk fag
- Social- og samfundsfag
- Aktivitets- og praktisk fag (Kultur- og aktivitetsfag)
- Pædagogik med psykologi

Grundfag

Grundfagene har basis udenfor social- og sundhedsuddannelserne i klassiske videnskabsfag med egne rødder, selvstændig didaktisk udvikling og traditioner for udpegning af kernefelter i fagene, samtidig er grundfagene en del af konkrete erhvervsuddannelser og skal bidrage til uddannelsernes samlede faglighed. Det giver grundfagene en dobbeltrolle. På den ene side er de væsentlige bidragydere til det almene indhold i uddannelserne, på den anden side skal de også yde bidrag til social- og sundhedsuddannelsernes professionsfaglige indhold. Den dobbeltrolle er en væsentlig begrundelse for grundfagenes tilstedeværelse i social- og sundhedsuddannelserne, men udfoldelsen og befæstelsen af den rolle kræver en udvikling af fagenes egen didaktik både i forhold til andre grundfag og i forhold til områdefag. Projektet sigter på med vægt på tema- og projektarbejde og evalueringsformer at bidrage til en tydeliggørelse af dobbeltrollen.

Denne tydeliggørelse af dobbeltrollen skal have reel effekt i undervisningens praksis gennem en udvikling af indholdsudvælgelse (på baggrund af bekendtgørelserne), på pædagogiske arbejdsformer og hvilke lærer- og elevroller, der modsvarer en sådan udvikling.

I social- og sundhedshjælperuddannelsen og -assistentuddannelsen er grundfagene

- Naturfag – særlig udgave
- Dansk
- Engelsk

Indhold

Projektet er tænkt gennemført med en proces, der inddrager følgende aktiviteter:

Et 2 dages introduktionsseminar for alle fag (juni 2003), hvor alle lærere deltager. Seminaret skal skabe de fælles rammer for gennemførelsen af projektet gennem fælles didaktisk kvalificering i forhold til opstilling af en fælles didaktisk model omkring (fx)

- Mål for faget
- Mål i forhold til elevens læringsmål
- Indholdsudvælgelse
- Arbejdsformer herunder såvel fagspecifikke arbejdsformer som tværfaglig tematisk arbejde og projektarbejde
- Evalueringsformer herunder brugen af elevens selvevaluering som styringsredskab for læringsmål
- Elevforudsætninger

Alle lærere introduceres til brugen af selvevaluering som udviklingsredskab i forhold til projektet og i forhold til den daglige undervisning.

Efterfølgende arbejdes i de ovenfor nævnte definerede faggrupper. Hver faggruppe identificerer nogle fagspecifikke problemstillinger, som faggruppen ønsker at arbejde videre med.

I mellemp perioden arbejder faggrupperne på de enkelte skoler med de fagspecifikke problemstillinger med sparring og supervision fra JCVU.

Et en-dags midtvejsseminar for hver faggruppe fra de 3 skoler, hvor de tre skolers faggruppers resultater og overvejelser præsenteres for faggrupperne fra de øvrige skoler samt definering af forsøgs- og udviklingsarbejder til den kommende periode. Det bliver 7 seminarer i alt.

Udvalgte forsøgs- og udviklingsarbejder hvor enkelte lærer fordyber sig i særlige problemstillinger og gennemfører mindre udviklingsarbejder inden for eget fagfelt. Samtidig arbejder alle faggrupper videre med de tidligere definerede problemstillinger.

Faggruppemøde for alle skoler

Et møde for hver faggruppe for alle 3 skoler, hvor resultaterne fra forsøgene forelægges og diskuteres.

Afsluttende 2-dages seminar hvor alle lærere fra samme uddannelse (incl. grundforløbet) præsenterer deres overvejelser over fagdidaktik i fag-faglige sammenhænge og i tværfaglige sammenhænge og tematisk/projektarbejde på uddannelse drøftes og revurderes under supervision af JCVU.

Organisering

Der nedsættes en styregruppe med 4 lederrepræsentanter og 6 lærerrepræsentanter fra skolerne samt 2 repræsentanter fra JCVU. Styregruppen forestår den overordnede planlægning og koordinering af projektet. Lederrepræsentanterne fra skolerne er Leo F. Hansen fra Århus, Niels Christian Vestergaard fra Århus, Inge Bertelsen fra Silkeborg og Vibeke Nielsen fra Randers. Vibeke er tovholder på projektet.

Styregruppens møder i foråret 2003 er:

➤ Tirsdag den 25.3.03 kl. 14.30 – 16.30 på Sosu-Århus

Det næste styregruppemøde aftales den 25.3.03.

På den enkelte skole etablerer efter behov projektgrupper med lærere og uddannelsesledere til opfølgning på den enkelte skole.

Formidling

Der foretages en løbende formidling gennem elektroniske *projektnoter*. Der afholdes et midtvejsseminar, afsluttende seminar. Efter projektets afslutning afholdes en konference for alle social- og sundhedsskoler (med deltagerbetaling), hvor resultaterne præsenteres.

Der udvikles et skriftligt materiale, der udgives af Århus Amt. Indeholder f.eks.

- didaktisk model for områdefag og grundfag
- idekatalog
- konkrete forløb
- de vigtigste problemer – erfaringsbank
- perspektiver til det videre arbejde

Faser

Forår 2003

Fase 1

Etablering af projektets styregruppe og projektgrupper på hver af de 3 skoler. Indgåelse af kontrakt med JCVU om tilrettelæggelse af seminarerne, supervision, evaluering og rapportskrivning.

Planlægning af fagseminar.

Etablering af faggrupper.

Juni – december 2003

Fase 2

Afvikling af introduktionsseminarer for alle faggrupper.

Løbende faggruppemøder på de enkelte skoler om de definerede problemstillinger.

Januar – februar 2004

Fase 3

Midtvejsseminar

Fortsat arbejde i de lokale faggrupper og afvikling af forsøgs- og udviklingsprojekter

Marts - Juni 2004

Fase 4

Opsamling på forsøgs- og udviklingsarbejder.

Afholdelse af fælles faggruppemøde for skolerne.

Afholdelse af afslutningsseminar for alle lærere fra samme niveau.

August – september 2004

Fase 5

Rapportskrivning

Afholdelse af konference for alle social- og sundhedsskoler og udgivelse af publikation.

*Tid til projektet***2003**

2 dages seminar 15 timer (excl. Kørsel)

1 ekstra faggruppe møde med konsulent 5 timer
(resten af faggruppemøderne er de allerede planlagte på skolen)

I alt 2003 **20 timer**

2004

1 fælles midtvejsseminar for alle deltagere 8 timer (excl. Kørsel)

1 fællesmøde i faggrupperne 5 timer (excl. Kørsel)

Resten er de allerede planlagte faggruppemøder på skolen

2 dages Afslutningsseminar 15 timer (excl. Kørsel)

I alt 2004 **28 timer**

Bilag 2

Kvalitativ spørgeguide til den enkelte faggruppe

Til de enkelte faggrupper

Som led i den samlede evaluering af SOSU-skolernes fag-didaktiske projekt har jeg som evaluator behov for at høre jeres nuværende vurdering af projektets forløb.

I bedes derfor i faggruppen på den enkelte skole besvare følgende spørgsmål. Jeg forestiller mig, at I besvarer spørgsmålene i en sammenhængende prosaform, og at I forsøger at give begrundelser for jeres synspunkter.

Den enkelte faggruppes lokale kontaktperson er ansvarlig for aflevering af besvarelsen senest d. 14/6.

Skole:

Faggruppe:

Deltagere:

1. Giv en kort beskrivelse af faggruppens udviklingsarbejde.
2. Det fag-didaktiske aspekt
Beskriv hvilken værdi SMTTE-tænkningen har haft i forhold til udviklingen af jeres undervisningsmæssige praksis?
3. Samarbejde og videndeling
Hvordan vurderer i projektet i forhold til erfaringsudveksling og samarbejde skolerne i mellem?
4. Den elektroniske konference
Hvordan vurderer i brugen af den elektroniske konference i forhold til projektets forløb?
5. Fremtidsperspektiver
På hvilken måde kan de erfaringer, I har gjort i faggruppen bruges i den didaktiske udvikling på jeres skole?

Finn Salbøg Birkelund, JCVU

Bilag 3

Spørgsmål til faggruppernes drøftelse af ”didaktikprojektet”

1. Hvilke er efter jeres mening de vigtigste gevinster for skolerne og for faggruppen ved et projekt som ”didaktikprojektet”?

2. Hvilke anbefalinger og gode råd ville I sende videre til andre sosu-skoler, hvis de skulle lave et lignende projekt?

Faggrupperne bedes lave et skriftligt referat af gruppedrøftelsen og aflevere det til Finn umiddelbart efter gruppearbejdet